

§ 40

Selvitys vähäpäästöisten ajoneuvojen kannustinten kehittämisestä Helsingissä

HEL 2021-002347 T 11 00 01

Päätös

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto päätti merkitä tiedoksi raportin Selvitys vähäpäästöisten ajoneuvojen kannustinten kehittämisestä Helsingissä.

Päätöksen perustelut

Helsingin kaupungilla on kunnianhimoiset tavoitteet liikenteen kasvi- huonekaasupäästöjen ja lähipäästöjen vähentämiselle. Keskeiset päästötavoitteet ovat liikennesektorin kasvihuonekaasujen 69 prosentin päästövähennys (2005–2035) sekä ilmanlaadun kehittäminen niin, etteivät hengitysilmalle asetetut raja-arvot ylity.

Yksi tärkeistä toimenpiteistä liikenteen päästötavoitteiden saavuttamisessa on vähäpäästöisten ajoneuvojen osuuden kasvattaminen Helsingin ajoneuvokannasta Hiilineutraali Helsinki 2035 - toimenpideohjelman tavoite on, että sähköautojen osuus nousee ainakin 30 prosenttiin autokannasta vuoteen 2035 mennessä.

Vaikka uusien sähkökäyttöisten henkilöautojen elinkaarikustannukset ovat jo nykyään pienempiä kuin vastaavien polttomoottorikäyttöisten autojen ja latauspisteverkosto Helsingissä on jo melko kattava, sähköautojen ja muiden vähäpäästöisten ajoneuvojen osuus uusista ajoneuvoista on toistaiseksi vielä vähäinen.

Helsingin kaupungilla on tällä hetkellä käytössä muutama kannustin vähäpäästöisten ajoneuvojen käytön tukemiseen. Pysäköintimaksujen 50 prosentin vähäpäästöisyysalennus on ollut käytössä vuodesta 2011. Julkisten latauspisteiden rakentamista on edistetty pilotein ja kokeiluina vuodesta 2014–2015, ja viimeksi laajemman kilpailutuksen kautta vuosina 2018–19. Latauspisteiden rakentamista on myös edellytetty tontinluovutusehdoissa tietyillä asuinalueilla, kuten Kalasatamassa.

Valtiontason kannustimiin kuuluvat mm. vähäpäästöisten ajoneuvojen hankintatuet, konversiotuet sekä polttoaineverotus. Valtio on myös määrittänyt, että kantatiellä 51 (Länsiväylä) alle 80 g/km kuluttavat autot saavat kulkea bussikaistalla. EU-tasolla ohjauskeinoksi voidaan nähdä vuosittaisten ajoneuvojen kasvihuonekaasupäästöjen raja-arvojen tiukentaminen autonvalmistajille.

Helsingin kaupunki toteutti kesällä 2020 selvityksen, jossa tarkasteltiin, millä muilla toimenpiteillä kaupunki voisi kannustaa kaupunkilaisia vähäpäästöisten ajoneuvojen hankintaan ja käyttöön. Selvityksen toteutti FLOU Oy. Työn etenemistä seurasi ohjausryhmä, johon kuului edustajia Helsingin kaupungin ympäristöpalveluista ja liikennesuunnittelusta sekä FLOU Oy:stä. Selvityksessä vähäpäästöinen ajoneuvo määriteltiin sähköautoksi tai muuksi ajoneuvoksi, jonka kasvihuonekaasupäästöt ajokilometriä kohden ovat vähäiset.

Selvityksen toteutus

Selvityksessä kannustimia tunnistettiin kaupunkilaiskyselyn, kansainvälisen kirjallisuuskatsauksen sekä asiantuntijahaastattelujen avulla.

Kaupunkilaiskysely toteutettiin internet-kyselynä 22.6.–6.7.2020 ja siihen saatiin 271 vastausta. Kirjallisuuskatsaus kattoi eurooppalaisia ja rajatusti muita kansainvälisiä kaupunkeja, joissa on toteutettu vähäpäästöisten ajoneuvojen toimenpiteitä. Kohteeksi valikoituivat Lontoo, Tukholma, Oslo, Amsterdam, Rotterdam, Pariisi, Berliini sekä Washington D.C., Seattle, Toronto, Vancouver ja Singapore. Lisäksi kirjallisuuskatsauksessa esiin tulleiden tietojen tarkentamiseksi haastateltiin kaupungin edustajia Tukholmasta, Amsterdamista, Lontoosta, Oslosta ja Helsingin kaupungista.

Tämän kartoituksen pohjalta kannustimista tunnistettiin Helsingille soveltuvat keinot ja arvioitiin näiden valikoitujen kannustinten päästövaikutuksia, kustannustehokkuutta sekä toteutuskelpoisuutta.

Raportti käsitteli vähäpäästöisten ajoneuvojen kannustimia laajasti. Painotus oli kuitenkin sähköautojen kannustimissa, sillä keskipitkällä aikavälillä sähkön ennustetaan yleistävän henkilöautoliikenteessä muiden vähäpäästöisten käyttövoimia nopeammin.

Keskeisimmät tulokset

Taustakartoituksen pohjalta Helsingille soveltuviksi valitut kannustimet jaoteltiin kolmeen ryhmään: yksityisten latauspisteiden rakentamisen kannustimet, muut rahalliset kannustimet ja ei-rahalliset kannustimet.

Yksityisten latauspisteiden rakentamiseen kuuluviksi kannustimiksi tunnistettiin latauspisteiden rakentamisen edellyttäminen asemakaavoituksessa tai tontinluovutusehdoissa sekä yksityisten latauspisteiden rakentamisen tukeminen kaupungin omissa rakennuksissa tai yksityisessä rakennuskannassa.

04.03.2021

Muut rahalliset kannustimet koskevat julkisten latauspisteiden rakentamista tai rakentamisen tukemista, pysäköintimaksujen alennuksia ja romutuspalkkioita.

Ei-rahallisiin kannustimiin kuuluvat yritysten kannustaminen sähköisen liikenteen edellytysten kehittämiseen markkinavuoropuhelulla, viestintä vähäpäästöisestä autoilusta sekä julkisten latauspisteiden käytettävyyden ja avointen rajapintojen kehittäminen.

Kaikilla tutkituilla kannustimilla todettiin jonkinlainen päästöjä vähentävä vaikutus. Mahdollisten vaikutuksen suuruus eroaa kuitenkin kannustinten välillä. Arvioinnin mukaan suurimmat päästövähennykset saadaan romutuspalkkiolla ja pysäköintimaksuihin vaikuttamalla. Raportissa kuitenkin painotetaan, että henkilöautoliikenteen vähäpäästöisyyttä on kannattavaa edistää myös pienempien päästövaikutusten kannustimilla. Monipuolinen joukko kannustimia auttaa kehittämään vähäpäästöisten autojen toimintaympäristöä ja niiden houkuttelevuutta Helsingissä.

Johtopäätökset ja jatkotoimenpiteet

Raportti nostaa esiin neljä merkittävimmäksi arvioitua kannustinryhmää Helsingin toimintaympäristössä: pysäköintimaksujen alennuksen jatkaminen ja kehittäminen, julkisten latauspisteiden ja latauspisteverkoston kehittäminen, yritysten sitouttaminen sähköistymiseen markkinavuoropuhelun avulla sekä viestintäkannustimet.

Ympäristöpalveluissa on raportin ehdotusten pohjalta jatkotyöstetty kannustinten kehittämistä ja osaa aloitteista on edistetty talven 2020–2021 aikana.

Ehdotus latauspisteiden rakentamisen edellyttämisestä tontinluovutussehdoissa on viety kaupungin päätöksentekoon. Kaupunkiympäristölautakunta esitti kokouksessaan 1.12.2020 kaupunginhallitukselle, että sähköautojen latauspisteitä ja latauspistevalmiuksien toteuttamista koskeva varausehto otetaan käyttöön asuntotonttien vuoden 2020 varauskierroksen päätöksenteon yhteydessä. Asia on esillä kaupunginhallituksessa alkuvuodesta 2021.

Vuoden 2021 aikana ympäristöpalveluissa edistetään yksityisten latauspisteiden rakentamisen kannustimia. Energiatehokkuutta taloyhtiöissä edistävään Energiarenessanssi-toimintamalliin sisällytetään neuvontaa sähköautojen latauspisteiden rakentamisesta. Ympäristöpalveluissa tuotetaan tietoa ja materiaalia Energiarenessanssin energianeuvojien käyttöön. Tavoitteena on, että taloyhtiöt saavat riittävästi

tietoa latauspisteiden rakentamisesta ja tukea rakentamisen toteutukseen.

Tämän lisäksi jatketaan pysäköintimaksujen alennuksen mallin kehittämistä vähäpäästöisyyskriteerien päivityksen yhteydessä tänä vuonna. Myös Helenin kanssa on aloitettu säännöllisempi tiedonvaihto ja esillä on ollut muun muassa julkisten latauspisteiden värilliseksi maalaaminen viestintäkeinona.

Myös valtiontason kannustimista viestitään ja niitä yhdistetään kaupungin omiin kannustimiin mahdollisuuksien mukaan. Esimerkiksi Energiamyönteisyys-toimintamalliin yhdistetään viestintää valtion sähköautojen latauspisteiden rakentamisen avustuksesta ja romutusalkio-kampanjasta.

Seuraavia kannustimia tarkastellaan toteutettaviksi tulevina vuosina: ilmastokumppanien sitouttaminen ajoneuvojen sähköistymiseen, latauspisteiden rakentaminen taksiasemille ja kaupungin ajoneuvojen hyödyntäminen yhteiskäyttöajoneuvoina.

Yhteenveto

Vähäpäästöisten ajoneuvojen kilpailukyky edellyttää monipuolista joukkoa toimenpiteitä: ajoneuvojen hankintahinnan tulee olla kilpailukykyinen, ajoneuvoja pitää pystyä lataamaan tai tankkaamaan ja niiden käytöstä tulee olla riittävästi tietoa helposti saatavilla. Mikäli lataus- tai tankkausmahdollisuutta ei ole, vähäpäästöiset ajoneuvot eivät voi yleistyä merkittävässä määrin. Pelkät lataus- tai tankkausmahdollisuudet eivät kuitenkaan yksin riitä.

Selvityksen johtopäätöksenä todettiin, että kannustimia kannattaakin kehittää sähköautojen ekosysteemin näkökulmasta. Sähköisen liikenteen houkuttelevuuden kehittäminen koostuu lukuisista eri tekijöistä ja toimenpiteistä.

Suurin vaikuttavuus saavutetaan, kun toimenpiteitä koordinoidaan yhdessä valtion, kaupunkiseudun, yritysten ja kaupunkilaisten kanssa. Toimiva sähköisen liikenteen ekosysteemi tarvitsee sitoutumista kaikilta sektoreilta.

Käsittely

Asian aikana kuultavana oli ympäristötarkastaja Karoliina Isoaho. Asiantuntija poistui kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Esittelijä

yksikön päällikkö

04.03.2021

Laura Walin

Lisätiedot

Karoliina Isoaho, ympäristötarkastaja, puhelin: +358 9 310 31516
karoliina.isoaho(a)hel.fi

Liitteet

1 Selvitys vähäpäästöisten ajoneuvojen kannustinten kehittämisestä Hel-
singissä

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Laura Walin

Lisätiedot

Karoliina Isoaho, ympäristötarkastaja, puhelin: 358931031516
karoliina.isoaho(a)hel.fi

Liitteet

1 Selvitys vähäpäästöisten ajoneuvojen kannustinten kehittämisestä Hel-
singissä

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano